

“Mercosur ha d'avançar cap a la conformació d'un Parlament i una moneda única”

Què s'entén per esquerra a Amèrica Llatina?

—En el sentit ampli del terme, diria que entren en el camp de l'esquerra tots els governs i forces que estan en contra de la signatura de tractats de lliure comerç (TLC) amb els Estats Units i a favor de processos d'integració regional. En aquest camp hi ha, per descomptat, matisos diferents.

—Com s'estableixen aquests matisos?

—Jo diria que el poder en el món s'articula al voltant de tres monopolis: el monopoli de les armes, el monopoli dels diners i de la paraula. Hi ha governs que es mobilitzen solament en contra del monopoli de les armes, que implica crear un món multipolar a l'Amèrica Llatina, l'única regió del món que viu un procés d'integració regional relativament autònom respecte a Estats Units. Però hi ha uns governs que lluiten, a més, contra un model postneoliberal i que, per tant, s'oposen també al regne dels diners. Aquesta és la diferència de governs com Veneçuela, Cuba i Bolívia amb altres més moderats, com Brasil, Argentina i Uruguai. En aquest context, cal remarcar que és falsa la divisió entre esquerra bona i esquerra dolenta, es tracta solament de matisos. És la dreta la que vol dividir l'esquerra.

—Amèrica Llatina participa, llavors, en la conformació d'un moviment ampli contra l'hegemonia dels Estats Units?

—Sí, en aquests moments el continent ajuda a concebre un món multipolar, menys del que ens agradaria, però en el marc actual de forta hegemonia dels Estats Units, jo crec que és un fet que cal valorar. I no solament perquè hi ha un procés d'integració regional que, dirigit per Brasil, rebutja la implantació de

Emir Sader (São Paulo, Brasil, 1943) és un dels sociòlegs més prestigiosos de Llatinoamèrica. Per a Sader no hi ha esquerres americanes bones o dolentes, sinó uns països que busquen acords comercials amb els Estats Units i altres que aposten per la integració regional. Des de la seu del Consell Llatinoamericà de Ciències Socials (CLACSO), institució no governamental que agrupa més de 170 centres d'investigació, Sader dóna la seva visió sobre la situació política de la regió.

l'ALCA (Àrea de Lliure Comerç de les Amèriques). Tenim també l'expansió del Mercosur, amb Veneçuela, l'Equador, Bolívia i un acostament cap a Cuba. Hi ha processos d'integració tipus Comunitat Sud-americana; hi ha el G20, que ha permès per primera vegada que el sud del món torni a aparèixer com una força autònoma, modesta, després d'haver desaparegut del mapa mundial.

—Tot aquest procés té el suport de les urnes...

—És cert, però cal reconèixer que no hi ha una gran embranzida de masses a l'Amèrica Llatina, com sí que n'hi ha hagut en altres moments. Aquesta situació inèdita de tants governs progressistes es dóna per altres factors: el primer és l'esgotament del model neoliberal. Els tres països més importants d'Amèrica Llatina han protagonitzat explosions del model, com Mèxic el 1994 i l'Argentina el 2001. El segon factor és la política aïllacionista de George W. Bush respecte a l'Amèrica Llatina, que solament té aliats molt

concrets sense capacitat de lideratge, com Colòmbia i Mèxic. Hi ha un tercer factor que és una força social real de resistència als danys que han provocat les polítiques neoliberals.

—I on situa Brasil, el país més gran del Con Sud?

—Per la dimensió que té, Brasil és un eix que articula el sector més radicalitzat amb el sector més moderat. Però està en el camp més moderat en el sentit que Luiz Inácio Lula da Silva ha flexibilitzat la seva política social sense trencar amb el model neoliberal.

—No xocaran en algun moment els interessos de Brasil i els de Veneçuela?

—Tots dos països tenen estratègies convergents, no hi ha enfrontament, no hi ha disputes de lideratge. En la reunió del Mercosur celebrada el juliol passat a la ciutat argentina de Còrdoba, Veneçuela es va refermar en l'enfortiment, extensió i diversificació del procés d'integració regional.

—Cap a on ha d'avançar el Merco-

sur?

—La qüestió és que el Mercosur surti de la competència immediata de corporacions privades brasileres i argentines pels mercats, i que avanci cap a un procés molt més ampli que impliqui per exemple una moneda única. Després hi ha la conformació d'un parlament del Mercosur. Tots aquests són avanços importants.

—**El bon moment econòmic que travessa la regió és causa o conseqüència de la coincidència de governs progressistes?**

—Crec que és independent d'això, perquè el factor més important del manteniment d'aquesta tendència internacional positiva és la Xina, que s'ha convertit en un factor determinant a causa dels preus tan alts del petroli i de la demanda de les mercaderies d'exportació de Llatinoamèrica.

—**Amèrica Llatina acaba de tancar un any electoral en què la integració ha semblat dependre de la renovació dels mandats de Chávez i Lula. No creu que s'ha personalitzat massa en ells el projecte llatinoamericà?**

—Els homes triats mitjançant eleccions personifiquen relacions socials i la voluntat política de la població. Però també és clar que tots els presidents actuals tenen un paper individual molt important, sobretot quan el mateix neoliberalisme ha ajudat a afeblir els partits polítics. Ara tenim tres o quatre anys per davant perquè els canvis en el continent no depenguin solament dels líders.

—**Com veu Mèxic, després del triomf d'un conservador com Felipe Calderón?**

—És clar que Mèxic és l'aliat més important que li queda a Estats Units, i si hagués assolit avanços electorals més amplis sens dubte hauria reprès el seu projecte de lliure comerç per a la regió. Però el fet que Calderón hagi guanyat d'una manera tan qüestionable dificulta també un possible paper de lideratge per a Mèxic.

—**Colòmbia i Perú actuaran com fre o se sumaran finalment a l'ona integracionista?**

—Colòmbia està suficientment compromesa amb l'estratègia militar de la Casa Blanca, i això el converteix en un cas molt complicat. Un altre cas és el del Perú. La victòria demòcrata en el

Congrés nord-americà i el seu pla de revisar els TLC acordats amb l'administració Bush podrien obligar Lima a mirar més cap al Mercosur o cap a la Comunitat Andina de Nacions (CA).

—**Bolívia apareix en aquest escenari com el camp de proves d'aquells que anomena "radicals". Podrà Evo Morales avançar en les reformes?**

—Crec que Morales és el gran personatge polític de l'any 2006 a escala mundial. Per primera vegada un indi és triat en un país indígena amb àmplia majoria, convoca una assemblea constituent, decreta la nacionalització del gas, inicia el procés de reforma agrària i s'enfronta, amb gran suport popular, a una brutal oposició dels sectors separatistes procapitalistes de l'anomenada Mitja Lluna. Però és a més una alternativa fonamental per a Amèrica Llatina, on tenim moviments socials amb capacitat de veto sobre administracions neoliberals però sense capacitat de formular alternatives de govern. Passa a l'Argentina amb els *piqueteros*, o amb els zapatistes a Mèxic. La reunió dels moviments socials bolivians, la fundació d'un partit, la victòria electoral posterior i la crida a una

assemblea constituent per a refundar l'estat penso que obren una perspectiva estratègica nova per a l'esquerra llatinoamericana.

—**Què s'espera del segon mandat de Lula a Brasil?**

—Que aprofundeixi el procés d'integració regional i compleixi la seva promesa de donar prioritat al camp social. Té un ministre d'Economia (Guido Mantingui) molt més flexible que el que va tenir a l'inici (Antonio Palocci), que va ser el principal obstacle perquè el Partit dels Treballadors pogués fer un govern que atengués els interessos dels pobres.

—**Creu que és un gest polític que Lula hagi anunciat una visita a Fidel Castro?**

—Jo crec que el gest polític més important de Lula va ser, després de ser reelegit a l'octubre, anar a fer campanya electoral amb Hugo Chávez a Venèçuela. Aquí va mostrar una cara diferent, més compatible amb la imatge que va tenir en la segona volta a Brasil.

Federico Rivas Molina
Buenos Aires